

www.pwc.com

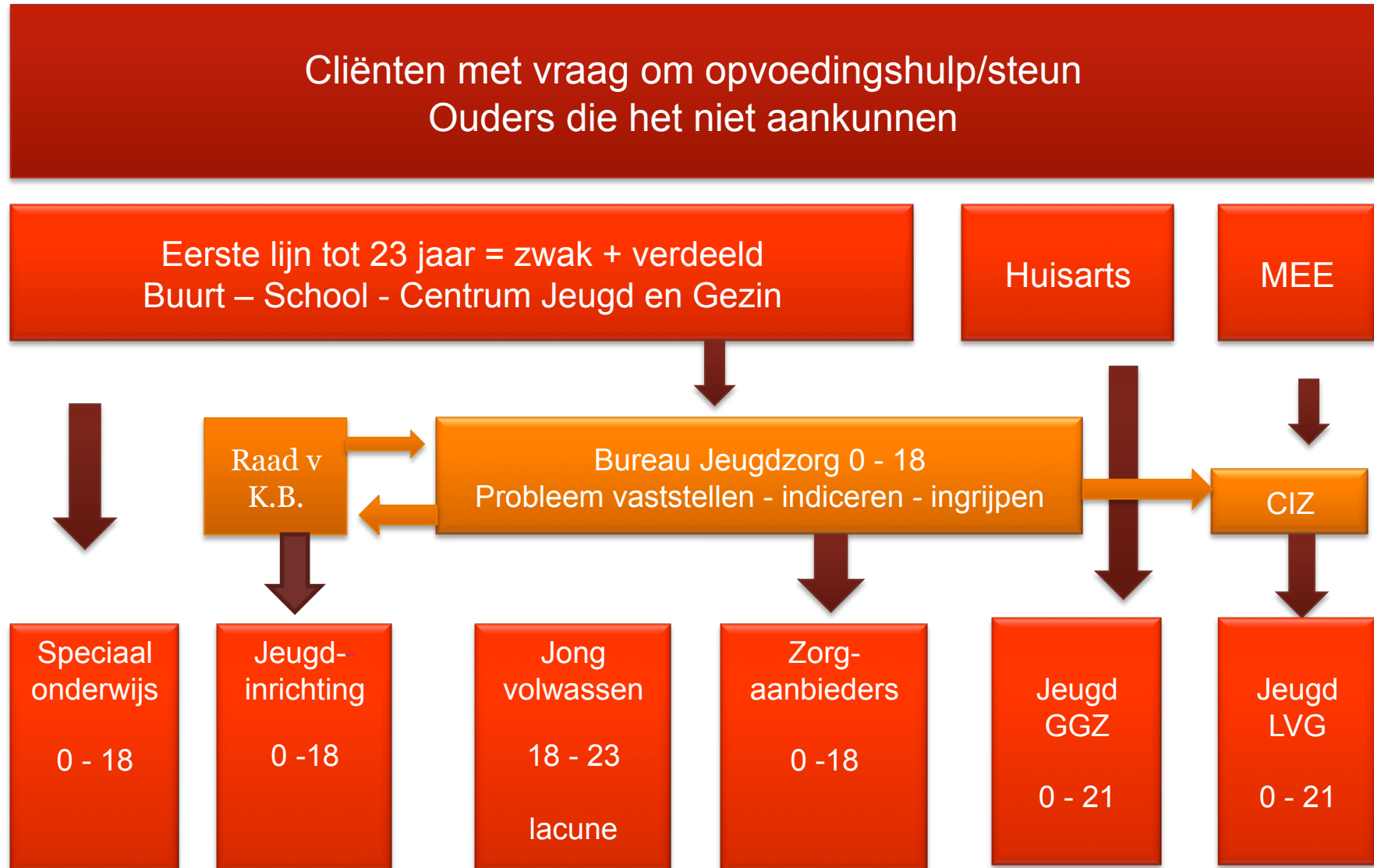
Wat werkt preventief? met jeugdigen?

Werkcongres 16 maart 2011
Inleiding Wiel Janssen

Onvoldoende preventie en zorg dichtbij jeugdigen

- De eerste lijn is zwak: het budget voor gespecialiseerde zorg is in 10 jaar verdubbeld terwijl het aantal ‘generalisten’ in de eerste lijn ongeveer gelijk is gebleven (v Ewijk). De directe eerstelijns hulp aan jeugdigen werd verwaarloosd en bleef tussen de provincie en de gemeente in hangen.
- Consequentie: Eén op de zeven kinderen in Nederland heeft een indicatie voor speciale zorg of onderwijs (Jo Hermanns).
- De specialistische jeugdzorg (Provincie, GGZ en LVG) is sterk verkokerd, duur en als geheel niet effectief. Evaluatie wet op de jeugdzorg. VNG: ‘*Van klein naar groot*’. Kamercommissie Toekomstverkenning jeugdzorg (*Jeugdzorg dichterbij*).
- Het vakmanschap is bekneld geraakt binnen een ingewikkeld regelsysteem. (W.J. ‘*Vertrouwen in de Jeugdzorg*’)

Complexiteit, verkokering, medisch model.

Wat werkt?

Enkele voorbeelden die richting geven

- Overeenstemming over het doel van de samenwerking met de professional (taak alliantie). De alliantiebeoordeling door de cliënt is vrijwel zonder uitzondering een betere voorspeller voor de uitkomst van de hulp (begeleiding) dan de beoordeling door de beroepskracht.
- Cliënten in dialoog met beroepskrachten hun eigen veranderings-theorie laten ontwikkelen: Een kloppende verhaal over hun problematiek, de achtergrond ervan en een plan om er iets aan te doen, waar beiden in kunnen geloven.
- Het heeft geen zin om kinderen te ‘decontextualiseren, vervolgens te repareren en weer in het gezin terug te zetten’ Integrale zorg rondom gezinnen (‘wrap around care’) werkt veel beter.
- Mobiliseer het netwerk rondom een gezin en benut de ‘critical life events’ (daar is overigens wel een vertrouwensrelatie voor nodig).

Wat werkt?

Welke systeemeisen?

- Preventie, steun en hulp op plekken waar kinderen en jongeren dagelijks zijn, op school bijvoorbeeld.
- Vakkundige generalisten in de eerste lijn die de tijd en ruimte hebben om direct te adviseren en te helpen.
- Repressie en hulpverlening in één hand houden en daar duidelijk over zijn.
- Dwing de specialistische zorg om zich dienstbaar op te stellen naar de front office generalist en ter plekke te komen adviseren of samen te behandelen. Draai het adagium om.
- Verklein de afstand van preventie, thuiszorg, welzijn, onderwijs, jongerenwerk etc. met de specialistische jeugdzorg/ GGZ en LVG. Dat geheel moet vanuit één systeem (referentiekader) tewerk gaan.

Regeerakkoord: Ingrijpende maatregelen en nieuwe kansen

- Eén financiering: Preventief gemeentebeleid - jeugdzorg provincie - jeugd LVG – jeugd GGZ.
- Alle jeugdzorgtaken gaan naar (samenwerkende)gemeenten. Het Centrum Jeugd en Gezin wordt front office voor alle jeugdzorg
- De gemeente krijgt de kans om verbinding te leggen tussen zaken als preventie, praktische hulp, jongerenwerk, jeugd en veiligheid, eerstelijns zorg, schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg en gespecialiseerde zorg.
- Wat moet er gebeuren: Herstel het vakmanschap in de (preventieve) eerste lijn, zorg voor goed opgeleide generalisten: frontlijnwerkers die het contact met de cliënt aandurven, praktische hulp en adviezen kunnen geven en vertrouwen wekken.

Vereisten voor generalisten in de eerste lijn

Nabijheid: Ernaar toe, bereikbaar (ook buiten kantoor tijd).

- Vertrouwen: Heldere taal, professioneel gezag, klant eigenaar van zijn probleem laten.
- Bij veelvoorkomende problematiek de werkzame interventies beheersen en inzetten (niet alleen improviseren). Het vak bijhouden.
- Samenwerken met aanpalende sectoren (flexibel zijn, zichzelf kunnen verplaatsen in de gedachtewereld van de andere sector).
- Regie kunnen voeren richting specialisten (gezag hebben).
- Wat vinden de cliënten belangrijk: *‘Open, warm, niet oordelend, vriendelijk, geïnteresseerd en betrokken. Ze zijn duidelijk, opmerkzaam, flexibel, bevestigend, stimulerend en betrouwbaar. Ze vermijden negatieve interactie, beschuldigende of denigrerende opmerkingen. Ze zijn reflectief en vragen de cliënten om feedback’.* (Pijnenburg e.a. : *‘Zorgen dat het werkt’*)

Hoe komen we aan deze vakmensen? Enkele suggesties

- Afstappen van het idee dat het ‘natuurtalenten’ zijn en professionals gericht opleiden en uitselecteren.
- Het vak ‘generalist’ benoemen en criteria omschrijven.
- Junior medewerkers lopen eerst een jaartje mee voordat ze het echte ‘frontlijnwerk’ zelfstandig mogen doen.
- Status + waardering moet omhoog: afbreukrisico, functie eisen, onregelmatige werktijden, zware verantwoordelijkheid.

Welke stappen helpen om de kansen te benutten?

Keuze maken: Er liggen veel kansen voor gemeentelijke instellingen

Werken vanuit een inhoudelijke visie op jeugdigen en gezinnen.

Verbinding aanbrengen tussen preventie en zorg.

Centrum voor Jeugd en Gezin inrichten als bedrijfsverzamelgebouw.

Investeren in professionalisering van preventie en eerstelijns hulp.

Investeren in de ‘erop af’ werkwijze en andere effectieve methodes.

- Consequent aansluiten bij de eigen verantwoordelijkheid en de eigen kracht van de doelgroep.
- Consequent personeelsbeleid vanuit de vereiste kennis, vaardigheden en vooral attitude (durf).
- De organisatie consequent inrichten op de ondersteuning van de frontlijn werkers.

Literatuur

‘Maatschappelijk werk

in een sociaal gevoelige tijd’

Hans van Ewijk

‘Erop af’

Jos van der Lans

‘Van klein naar groot’

VNG

Commissie. ‘Zorg om Jeugd’

‘Opvoeden Versterken’

VNG

Ton van Yperen/Peter Stam

‘Jeugdzorg Dichterbij’

Tweede kamer

Toekomstverkenningen Jeugdzorg

‘Het opvoeden verleerd’

Jo Hermanns

‘Zorgen dat het werkt

Huub Pijnenburg e.a.

‘Vertrouwen in de jeugdzorg’

Wiel Janssen